

UVOD V PRIPRAVO IN SPREJEM PRORAČUNA

A. SPLOŠNO O PRORAČUNU¹

- I. **Proračun** občine je najpomembnejši finančni dokument, ki ga sprejme občinski svet. Na podlagi proračuna se lahko naroča blago ali storitve, podpisujejo pogodbe s finančnimi obveznostmi občine ter izvaja z zakonom ali drugimi pravnimi akti določenimi nalogami, pristojnosti in dolžnosti tekom proračunskega obdobja. Proračun je tudi podlaga za uveljavljanje posameznih finančnih koristi oziroma pravic, ki izvirajo sicer iz različnih naslovov (zakon, podzakonski akti, sklepi državnih ali lokalnih organov, pogodbe, itd). Praktično pomeni proračun temelj za finančno delovanje občine.

Proračun se praviloma sprejema za naslednje obdobje, ki dejansko pomeni naslednje koledarsko leto. Včasih se sprejema šele v tekočem letu oziroma za tekoče leto, če ga občinski svet ni sprejel pravočasno ali je bil dan v obravnavo iz različnih razlogov pozneje.

Rebalans proračuna občina sprejme, če želi spremeniti sprejeti proračun zaradi spremenjenih okoliščin, ki narekujejo povečanje ali pa omogočajo znižanje načrtovanih sredstev na posameznih postavkah, kar rezultira spremembo višine celotnega proračuna.

- II. **Sprejem** proračuna in rebalansa (postopek, predlagatelj, odločevalec, itd) je določen z zakonom (Zakon o javnih financah, zakoni o izvrševanju vsakokratnih državnih proračunov, zakon o lokalni samoupravi ter zakon o financiranju občin), statutom občine, konkretnije pa s poslovnikom občinskega sveta. Vsebina akta o proračunu je tudi določena z zakonom.
- III. **Občinski svet** lahko proračun sprejema le za eno leto, lahko tudi za dve, teoretično celo za več. V zadnjem času se vse bolj pogosto sprejema proračun za dve naslednji leti, pri čemer pa se nato tekom obdobja po potrebi rebalansira (spreminja, dopolnjuje, itd).
- IV. **Proračun** sestavlja več dokumentov: Odlok o proračunu Občine Sodražica za posamezno leto, Splošni del proračuna, Posebni del proračuna, Načrt razvojnih programov, Obrazložitev proračuna ter Letni program pridobivanja in razpolaganja s stvarnim premoženjem občine in Kadrovski načrt. Odlok predstavlja normativni (pravni) del proračuna, se pravi akt, ki "uzakoni" proračun. Splošni del predstavlja finančni oziroma vsebinski del proračuna, saj določi vire

¹ Povzeto po strokovni literaturi in zakonodaji.

sredstev (prihodke) ter višino, na drugi strani pa tudi odhodke (štiri področja: tekoči odhodki, tekoči transferji, investicijski odhodki in investicijski transferji) ter program zadolževanja in servisiranja dolga. Posebni del določa le odhodkovno stran proračuna po proračunskih programih in podprogramih (Občinski svet, Nadzorni odbor, Župan in Občinska uprava glede na proračunske porabnike ter obramba, gospodarstvo, okoljska infrastruktura, šolstvo, zdravstvo, itd glede na proračunsko porabo). Načrt razvojnih programov določa načrt projektov za naslednjih nekaj let, pri čemer seveda ni nujno, da bodo ti projekti avtomatsko uvrščeni v tekoče proračune. Obrazložitve podajo vsebinsko razjasnitev namen, ciljev in ocene o višini sredstev ter časovni plan posameznih proračunskih postavk in projektov. Letni načrt pridobivanja in razpolaganja s stvarnim premoženje je načrt "nepremičninske politike" občine, se pravi kaj bo kupila in kaj odprodala v proračunskem obdobju na področju stvarnega (predvsem nepremičninskega) področja. Kadrovski načrt pa določa načrt zaposlovanja v okviru občinske uprave.

- V. Postopek** sprejemanja proračuna je določen v poslovniku Občinskega sveta (Uradni list št. 32/2011 s spremembo št. 29/18) od 85. do 93. člena. Glavni poudarki postopka so kdo predlaga proračun, kakšni je postopanje same priprave, postopki obravnav na občinskem svetu in delovnih telesih ter na javni obravnavi. Določeni so roki za posamezna opravila oziroma dejanja, način sodelovanja članov občinskega sveta pri sprejemu na posamezni stopnji sprejemanja itd. Iz določb poslovnika med drugim sledi, da mora župan predložiti občinskemu svetu predlog proračuna najkasneje v 30 dneh po predložitvi državnega proračuna državnemu zboru. V letu rednih lokalnih volitev predloži župan predlog proračuna najkasneje v 60 dneh po izvolitvi sveta. Župan pošlje vsem članom sveta predlog proračuna občine z vsemi sestavinami, ki jih določa zakon, ki ureja javne finance, hkrati z vabilom za sejo sveta, na kateri bo predlog proračuna predstavljen in opravljena splošna razprava. Po predstavitvi predloga proračuna opravi svet splošno razpravo in sprejme sklep, da se o predlogu opravi javna razprava. Če svet meni, da predlog ni ustrezna podlaga za javno razpravo, sprejme stališča in predloge ter naloži županu, da v roku sedem dni predloži svetu popravljen predlog proračuna z obrazložitvijo, kako so stališča in predlogi sveta v njem upoštevani. Če svet po ponovni obravnavi predloga proračuna ne pošlje v javno razpravo, ga skupaj s stališči in predlogi sveta pošlje v javno razpravo župan. Predlog proračuna mora biti v javni razpravi najmanj 10 dni. V času javne razprave mora biti zagotovljen vpogled v predlog proračuna tako, da sklep o javni razpravi in predlog proračuna objavi na spletnih straneh občine in zainteresiranim zagotovi dostop do predloga v prostorih občine. V času javne razprave obravnavajo predlog proračuna delovna telesa sveta, sveti ožjih delov občine ter zainteresirana javnost. Pripombe in predlogi k predlogu proračuna se pošljejo županu. Najkasneje v 15 dneh po končani javni razpravi o predlogu proračuna pripravi župan dopolnjeni odlok o proračunu občine ter skliče sejo sveta, na kateri se bosta obravnavala. Na dopolnjen predlog proračuna in odlok o proračunu

občine lahko člani sveta vložijo amandmaje v pisni obliki najkasneje tri dni pred sejo sveta. Amandmaji se vložijo pri županu. Vsak predlagatelj mora pri oblikovanju amandmaja iz prejšnjega odstavka upoštevati pravilo o ravnovesju med proračunskimi prejemki in izdatki in v obrazložitvi navesti, iz katere postavke proračuna se zagotovijo sredstva in za kakšen namen. Pred začetkom obravnave predloga proračuna občine in odloka o proračunu občine župan najprej pojasni, katere pripombe iz javne razprave oziroma pripombe in predloge delovnih teles sveta je upošteval pri pripravi predloga in katerih ni ter obrazloži zakaj jih ni upošteval. Pisna obrazložitev zavrnjenih pripomb in predlogov je sestavni del gradiva predloga proračuna. V nadaljevanju župan poroča svetu o prejetih amandmajih k predlogu proračuna in odloku o proračunu občine ter poda svoje mnenje o amandmajih. Po poročilu in mnenju lahko predlagatelj umakne predlagani amandma ali dopolni obrazložitev amandmaja z utemeljitvijo zagotovitve proračunskega ravnovesja. Ko je končano glasovanje o amandmajih, župan ugotovi, kateri amandmaji so sprejeti ter ali je proračun medsebojno usklajen po delih ter glede prihodkov, odhodkov in je z njim zagotovljeno financiranje nalog občine, v skladu z zakonom in sprejetimi obveznostmi. Hkrati ugotovi, kateri amandmaji so sprejeti k odloku o proračunu občine. Če je proračun usklajen, svet glasuje o njem v celoti. S sklepom, s katerim sprejme svet proračun, sprejme tudi odlok o proračunu občine. Če proračun ni usklajen, lahko župan prekine sejo in zahteva, da strokovna služba prouči nastalo situacijo in predlaga rok, v katerem se pripravi predlog za uskladitev. V skladu s predlogom strokovne službe lahko župan prekine sejo in določi uro ali datum nadaljevanja seje, na kateri bo predložen predlog uskladitve. Ko je predlog uskladitve proračuna pripravljen, ga župan obrazloži. O predlogu uskladitve ni razprave. Svet glasuje najprej o predlogu uskladitve, če je predlog sprejet, glasuje svet o proračunu v celoti in o odloku o proračunu občine. Če predlog uskladitve ni sprejet, proračun občine ni sprejet. Če proračun ni sprejet, določi svet rok, v katerem mora župan predložiti nov predlog proračuna. Nov predlog proračuna občine svet obravnava in o njem odloča, po določbah tega poslovnika, ki veljajo za hitri postopek za sprejem odloka.

B. IZVLEČKI PRORAČUNSKIH IN RAZVOJNIH POLITIK OBČINE

- I. **Odločitve** pristojnih občinskih organov, zlasti občinskega sveta, ki preko sprejetih proračunskih dokumentov, kot npr. vsakokratni proračun in znotraj njega načrt razvojnih programov, predstavljajo izhodišča in usmeritve službam občinske uprave z županom na čelu za pripravo predlogov proračunov občine za določeno obdobje. Iz veljavnih dokumentov izhajajo določeni poudarki, ki služijo kot smernice za pripravo bodočih (naslednjih) proračunov.

- II. **Poleg** drugih splošnih in posebnih načel se poudari načelo izravnosti proračunskih bilanc, konzervativnost pri načrtovanju porabe sredstev, najmanjše posojilo v okviru zakonsko določenega obsega pridobljenem soglasju ministrstva za finance zgolj za namene izvedbe nujno določenih investicijskih projektov.
- III. **Tekoča poraba** občine se omejuje na obseg, ki temelji na zakonsko določenih nalogah in s pogodbo sprejetih obveznosti. Poudarek se daje na projektih in programih, ki zvišujejo kvaliteto bivanja prebivalstva, posebno skrb ranljivih skupin ter večjo razpoznavnost občine. Finančni okvirji se ne smejo bistveno spremeniti, razen, če je za to utemeljen razlog.
- IV. **Investicijski proračun** je usmerjen v zagotavljanje sredstev za trajen razvoj javnih služb in infrastrukture. Zaradi omejene višine sredstev in zaradi večjega zagotavljanja učinkovitosti se prednostno vključuje projekte, ki so nujni za zagotovitev nemotene in varne uporabe že obstoječe infrastrukture, zagotavljanje rednega izvajanja javnih služb in uporabe ostale javne infrastrukture. Prednostno se vključujejo projekti, ki izkazujejo upravičenost poleg stopnje nujnosti tudi obseg učinkovanja in sofinanciranje projektnih partnerjev (državni ali evropski proračun itd). Absolutno prednost imajo projekti, ki predvidevajo že dogovorjeno ali podeljeno sofinanciranje.